

“टिलीमिली”

पहिली ते चौथी इयत्तांच्या दुसऱ्या सत्राच्या शालेय अभ्यासक्रमावरील
‘दूरदर्शन-सह्याद्री’ वाहिनीवरील महामालिकेचे प्रसारण
सोमवार, ८ फेब्रुवारी २०२१ पासून सुरू

कोरोना प्रादुर्भावाच्या नियंत्रणासाठी लागू करण्यात आलेल्या टाळेबंदीमुळे १४ मार्च २०२० पासून महाराष्ट्रातील शाळा बंद करण्यात आल्या. इयत्ता पहिली ते चौथीच्या शाळा अद्यापही उघडता आलेल्या नाहीत. तसेच बहुसंख्य घरांमध्ये दर्जेदार शिक्षणाची आपत्कालीन पर्यायी व्यवस्था उभी राहिलेली नाही. त्यामुळे या इयत्तांतील शालेय विद्यार्थ्यांचे अपरिमित शैक्षणिक नुकसान होत आहे.

अशा अपवादात्मक परिस्थितीत ‘एमकेसीएल नॉलेज फाऊन्डेशन’ या पुण्यातील स्वयंसेवी संस्थेने पहिली ते चौथी इयत्तांच्या दुसऱ्या सत्राच्या सर्व विषयांचे मराठी माध्यमातील शिक्षण दूरदर्शनच्या ‘सह्याद्री’ वाहिनीवर “टिलीमिली” या दैनंदिन मालिकेद्वारे मोफत देण्याचे ठरविले आहे.

महाराष्ट्राच्या महानगरांपासून तर आदिवासी पाड्यांपर्यंत राहणाऱ्या लक्षावधी शालेय विद्यार्थ्यांनी, पालकांनी व शिक्षकांनी या मालिकेच्या पहिल्या सत्रातील दैनंदिन प्रसारणाचा लाभ जुलै ते सप्टेंबर २०२० या काळात घेतला होता.

आता दुसऱ्या सत्रातही या निःशुल्क सेवेचा लाभ राज्यात सर्वदूर राहणाऱ्या लक्षावधी ‘टिली व मिली’ अर्थात मुले व मुली त्यांच्या घरच्या, शेजारच्या किंवा परिसरातल्या दूरचित्रवाणी संचावर सोमवार दिनांक ८ फेब्रुवारी २०२१ पासून रोज घेऊ शकतील. ही मालिका मुलांसोबत पालकांनी व शिक्षकांनीही पहावी असे आवाहन आम्ही करित आहोत. या मालिकेत रोज सुचवले जाणारे शैक्षणिक उपक्रम मुले त्याच दिवशी पालकांबरोबर घरी व परिसरात करून त्यातून शिकण्याचा आनंद घेऊ शकतील.

“टिलीमिली” मालिका ‘बालभारती’च्या पहिली ते चौथी इयत्तांच्या पाठ्यपुस्तकांतील दुसऱ्या सत्राच्या पाठांवर व त्यातील संकल्पनांवर आधारित आहे. त्यात कुठेही मुलांना कंटाळा आणणारी सलग व्याख्याने नाहीत. घरी व परिसरात करून बघता येतील अशा कृतीनिष्ठ उपक्रमातून या मालिकेत भूमिका करणाऱ्या मुलांना शैक्षणिक अनुभव घेऊ दिले जातात, त्यांच्याभोवती छोट्या-छोट्या आव्हानांचे सातत्य राखले जाते, त्यांना ताण येऊ नये यासाठी स्वच्छ, मोकळे, आनंदी वातावरण व भावनिक सुरक्षितता असते व चुका करत स्वतःची अर्थबांधणी स्वतःच करण्याचे स्वातंत्र्य दिलेले असते. असे केल्याने मुले हसत-खेळत स्वतःच कशी शिकतात हे मालिकेच्या प्रत्येक भागात बघायला मिळेल. अशी सहज, आनंददायक व ज्ञानरचनाविद्येची प्रक्रिया उलगडत राहिल्याने लक्षावधी मुलांना ही मालिका रोज स्वतः शिकण्याची स्फूर्ती देत राहिल, त्यांचा आत्मविश्वास वाढवत राहिल व स्वतःच कसे शिकायचे हे शिकवत राहिल.

जेव्हा औपचारिक व्यवस्था बंद ठेवावी लागते तेव्हा परिसरातले उत्साही व अभ्यासू पालक, ताई, दादा, मावशी, काका स्वयंस्फूर्तीने कसा पुढाकार घेतात व आपल्या कॉलनीतल्या, वाडीतल्या, वस्तीतल्या किंवा शेजारच्या एकेक दोन-दोन मुलांच्या गटांना ज्ञानरचना करायला रोज आपल्या घरी अनौपचारिक शिक्षणाची मदत कशी करू शकतात हेही “टिलीमिली” मालिका जाताजाता दाखवत राहते. त्यामुळे अनेक ठिकाणी ‘वाडीवस्ती-शिक्षण’, ‘कॉलनी-शिक्षण’ किंवा ‘मोहल्ला-तालिम’ देणारे ‘ज्ञानरचना सुलभक’ राज्यात पुढे यावेत अशी अपेक्षा आहे.

पहिली ते चौथी या इयत्तांचे मिळून दुसऱ्या सत्रातील शालेय अभ्यासक्रमाचे एकूण १९२ (प्रत्येक इयत्तेचे ४८) एपिसोड्स असलेली ही महामालिका रविवार वगळता २४ दिवस रोज प्रसारित केली जाईल. ती सोमवार, दिनांक ८ फेब्रुवारी २०२१ रोजी सुरू होत असून ती शनिवार, दिनांक ६ मार्च २०२१ रोजी समाप्त होईल.

सामान्यतः कृतीनिष्ठ उपक्रम हेच या मालिकेतील शिक्षणाचे मुख्य माध्यम असल्याने अमराठी माध्यमात शिकणाऱ्या पण मराठी समजणाऱ्या विद्यार्थ्यांनाही ही मालिका उपयुक्त वाटेल.

‘सह्याद्री’ दूरदर्शनवरील ही महामालिका टाटा स्काय वर १२७४, एअरटेलवर ५४८, डिश टीवी वर १२२९, व्हिडिओकॉन d2h वर ७६९, डीडी फ्रीडिश वर ५२५ आणि हाथवे वर ५१३ या क्रमांकांच्या चॅनल्सवर बघता येईल.

‘टिलीमिली’ महामालिकेचे दैनंदिन प्रसारण (रविवार वगळून) खालीलप्रमाणे असेल:

इयत्ता पहिली ते चौथी	
सोमवार, ८ फेब्रुवारी २०२१ ते शनिवार, ६ मार्च २०२१	
वेळ	इयत्ता
सकाळी ७.३० ते ८.३०	चौथी
सकाळी ९ ते १०.००	तिसरी
सकाळी १० ते ११.००	दुसरी
सकाळी ११.३० ते दुपारी १२.३०	पहिली

वर दर्शविलेल्या प्रत्येकी एक तासात त्या त्या इयत्तेचे प्रत्येकी २५ मिनिटांचे दोन पाठ होतील व त्यात ५ मिनिटांचे मध्यंतर असेल.

आपला स्नेहांकित,

विवेक सावंत

अध्यक्ष, एमकेसीएल नॉलेज फाउंडेशन आणि
चीफ मेंटॉर, एमकेसीएल

mentor@mkcl.org

पुणे; ३ फेब्रुवारी २०२१